

"Alles moest ik vanaf nul leren"

Woensdagnamiddag. We zijn op bezoek bij Amina Tahir Ahmed in Leuven. Ze heeft thee gezet en er zijn koekjes. Ook zoon Mohamed (15) en dochter Amira (14) zijn thuis. Sara (8) en Saman (6) zijn naar de opvang. Amina kwam tien jaar geleden vanuit Iraaks Koerdistan naar België. Ze mist haar land en familie heel erg, maar ze blijft voor de kinderen. "Zij moeten studeren en een goed leven hebben", zegt ze met een stem vol heimwee, "niet zoals ik". Amina leerde Nederlands bij een Centrum voor Basiseducatie, waar ze nog altijd les volgt. "De twee oudsten heb ik niet kunnen helpen met hun schoolwerk omdat ik de taal niet begreep, nu lees ik boekjes samen met de jongsten."

AN CANDAELE

Amina met haar twee oudste kinderen: Mohamed en Amira.

De man van Amina kwam vier jaar vóór haar naar België. "Het was oorlog en hij moest voortdurend op de vlucht", vertelt Amina. "Hij vertrok en ik bleef ginder met twee kleine kinderen. 'Kom ook naar België', drong mijn man aan. Het was erg voor mij weg te moeten uit mijn land, ver van mijn familie, maar ik wilde bij hem zijn. Ik kende België niet. Pas toen ik er woonde, merkte ik hoe moeilijk het is in een totaal andere cultuur met een taal en gewoonten die ik niet begreep."

Nederlands leren

"Ik was vijftientig. Mohamed was vijf jaar, Amira vier. Ze gingen naar de kleuterklas. Ze verstonden de andere kindjes en de juf niet, maar een kind leert snel. Nu spreken zij perfect Nederlands. Ik ben meteen Nederlandse les gaan volgen. Mijn broer die hier al een tijdje woonde, heeft me ernaar toe gebracht. Ik kende hier niets. Nederlands leren was ontzettend moeilijk. In mijn land ben ik nooit naar school geweest. Ik kon dus niet lezen of schrijven, ook niet in mijn moedertaal. Alles moest ik leren vanaf nul. Ik kende zelfs de letters a of b niet. Maar ik wilde het kunnen, voor mijn kinderen. Toen we mijn dochter gingen inschrijven voor het middelbaar, zei de mevrouw: 'ze heeft twee keer dezelfde klas gedaan.' 'Neen', zei ik. Maar het was toch waar. We wisten het niet. Ik ging wel naar oudercontacten, maar begreep niet wat er gezegd werd. Heel moeilijk allemaal. En met hun huiswerk kon ik niet helpen, terwijl het voor hen ook niet gemakkelijk was. Gelukkig kwamen er af en toe vrijwilligers om te helpen.

Op het einde van het zesde leerjaar kreeg Mohamed geen getuigschrift omdat ze op school vonden dat zijn handschrift te slordig was. Ik was er ziek van. Zijn punten waren goed, kon men dan niet begrijpen dat het moeilijk is als je van een ander

land komt? Zonder getuigschrift kon hij niet naar het aso. Wij doen ons best om alles te doen zoals jullie, de taal leren, de cultuur overnemen, waarom stuurden ze mijn zoon naar het bso? Omdat hij zwarter haar heeft? Na een jaar bso mocht hij toch naar het aso, omdat zijn resultaten goed waren. Maar intussen had hij wel een jaar verloren."

Je zegt het niet juist, mama

"Met Sara, die nu in het tweede leerjaar zit, lees ik boekjes. Afwisselend elk een pagina. Soms zegt ze: 'je zegt het niet juist,

mijn Nederlands niet goed genoeg. Ik poets en werk in de keuken. Van collega's leer ik ook, al is het soms moeilijk als mensen dialect spreken. Dat versta ik niet.

In België leven de mensen meer op zichzelf dan in mijn land. Op het werk of in de lessen zijn ze vriendelijk, maar daarbuiten heb je geen contact met elkaar. Dat snapte ik in het begin niet. Nu weet ik dat het deel is van de andere cultuur. Ik heb niet zoveel Belgische vrienden. Een van mijn broers woont in België, en ook een nichtje en de schoonzus van mijn man. Ook met anderen uit mijn land heb ik contact. Soms ga ik nu helpen met mensen die de taal

"Ik zeg voortdurend aan mijn kinderen: 'Je moet goed studeren en een diploma halen'"

mama' en dan verbetert ze me. Zo leer ik bij. Saman leert nu in het eerste leerjaar ook lezen. Ik leer weer mee met hem.

Nederlands spreken, lezen en schrijven is voor alles belangrijk. Voor de kinderen op de eerste plaats, maar ook in de winkel en voor de brieven die ik in de bus krijg of voor de dokter. Je moet de taal van het land waar je woont kennen om er te kunnen leven. Als ik vroeger met een van de kinderen naar de dokter moest, begreep ik niet wat hij zei, maar ik onthield de woorden en vroeg dan achteraf aan iemand wat het betekende. Leven in een ander land is echt moeilijk. Sommige mensen, bijvoorbeeld in de winkels, zijn wel vriendelijk. Ze herhaalden tot ik het begreep.

In Koerdistan heb ik nooit buitenhuis gewerkt. Nu gaan jonge meisjes er ook uit werken, maar toen was dat nog niet zo. Nu werk ik vier dagen per week in een crèche. Om voor de kinderen te zorgen is

minder kennen dan ik. Ik weet immers hoe moeilijk het is."

Wij hebben hier geen oma

"Ik mis mijn familie. In die tien jaar dat we hier wonen zijn we twee keer op bezoek geweest. Telkens voor twee maanden, tijdens de vakantie. We kunnen niet vaker gaan, het is te duur. Andere kinderen worden opgehaald door oma of opa aan de schoolpoort en de vriendjes van onze kinderen vertellen over hun grootouders. Wij hebben hier geen oma, dat doet verdriet. Met de oudsten spreek ik Koerdisch. Ik heb nog niet genoeg woorden om alles te zeggen in het Nederlands en ze zijn het zo gewoon. Met de kleintjes spreek in Nederlands.

Soms gaan we naar de bibliotheek, dan nemen ze boekjes mee die ik voorlees voor het slapengaan. Kinderboeken met niet te

veel tekst en veel prenten zijn ideaal voor mij.

Amira leest ook soms voor. Dan komt ze bij de kleintjes op bed zitten en luister ik mee. Aan mij is nooit voorgelezen toen ik klein was, maar ik heb wel verhalen gehoord. Die werden verteld zonder boek. Soms zoek ik verhalen die ook bestaan in mijn land op de computer. Zoals roodkapje of de zeven geitjes. Verhalen voorlezen die je al kent, is makkelijker."

Amira vindt dat haar mama al veel beter Nederlands kent dan vroeger. "Soms toont ze een factuur en begrijpen wij niet wat erop staat. Dan zegt ze: 'jullie spreken Nederlands en je weet dat niet.'"

"Het is wel plezierig dat ik eens iets begrijp dat zij niet kennen", lacht Amina, "Op de duur ken je de taal van rekeningen en papieren van de gemeente, al twijfel ik soms toch nog. En hier krijg je voor alles papieren. In Koerdistan is dat niet zo."

Blijven voor de kinderen

"In Koerdistan is het nu veiliger, maar we zullen niet teruggaan, hoe graag ik ook daar zou wonen. Hier is het beter voor de kinderen. Ze kunnen naar school gaan, hebben hier een betere toekomst. Ze mogen kiezen wat ze willen worden, maar ze moeten het wel goed doen. Niet zoals ik die met moeite Nederlands spreek. En als ik in Brussel kom, amper dertig kilometer van hier, begrijpen ze me niet. Voor mij is het te laat, maar zij kunnen Frans en Engels leren. Ik zeg hen: 'je moet goed studeren en een diploma halen.' Goed werk vinden is hard voor mij, voor alles moet je hier een pen kunnen gebruiken.

Mijn jongste zoontje heeft problemen met de motoriek waardoor schrijven moeilijk gaat. Logopedie kan hij niet krijgen omdat hij nog te jong is. Wij zouden alles zelf moeten betalen en dat kunnen we niet. Ik

zal hulp zoeken die niet zo duur is. Want ik wil dat hij mee kan op school."

"Zou jij in Koerdistan willen wonen?" vraag ik Amira. "Ik ga er heel graag op vakantie, het voelt als naar huis gaan, maar we zijn hier opgegroeid en gaan hier naar school. We spreken en verstaan wel Koerdisch, maar kunnen het niet lezen en schrijven. En we verstaan ook niet alles."

"Ze zitten een beetje tussen de twee culturen", zegt de mama, "maar zij zijn veel meer thuis in België dan ik."

"Mijn mama kende en wist niets toen ze hier kwam", zegt Amira, "Ze moest alles nog leren. Wij waren klein en we leerden alles op school. We leven ook meer zoals kinderen van hier."

Mijn mama draagt een hoofddoek, al van toen ze klein was. Ik ben hier opgegroeid en draag geen hoofddoek. Daar heeft ze het moeilijk mee. Vijf keer per dag bidden doe ik ook niet."

"Ik zou liever hebben dat ze doet zoals ik, bidden, hoofddoek, de koran lezen, maar ik kan haar niet verplichten", zegt Amina. "Soms bidt ze drie dagen en dan is het weer gedaan. Mijn ouders zeggen: 'je moet je kinderen dat leren'. Maar dat gaat niet. Mijn ouders wonen daar, ze begrijpen dat niet. In Koerdistan doe je zoals je ouders doen. Mijn kinderen zitten in de klas met kinderen die geen hoofddoek dragen en niet bidden. En mijn dochter loopt op straat en kan overal naartoe zoals haar broer. In Koerdistan zou ze veel meer binnen moeten blijven."

"Dat zou moeilijk voor me zijn", zegt Amira. "Ik was dat gewoon", zegt Amina, "al zou het toch ook aanpassen zijn. Mijn ouders zouden het niet goed vinden zoals ik hier nu zit, met lange broek en zonder hoofddoek. En hier ga ik ook veel buiten, dat zou daar niet mogen." "Het leven hier heeft dus toch ook voordelen", lacht ze. Al blijft zelfs haar lachen altijd een beetje triest.

Amina schenkt nog een kopje thee en ik neem een koekje. "Voor mij is het te laat", die woorden blijven in mijn hoofd hangen. Ze is amper vijfendertig.

Hopelijk komen haar kinderen goed terecht. Dan is het ontwortelde leven van de moeder toch niet voor niets geweest.

■ De Centra voor Basiseducatie organiseren naast 'Nederlands voor anderstaligen' ook allerlei andere cursussen zoals computerles, wiskunde of beginnerscursussen Frans en Engels. Ook Nederlandstaligen kunnen bij Basiseducatie hun lezen en schrijven verbeteren. Meer info over cursussen en adressen waar je die kan volgen op www.basededucatie.be.

Voorlezen

Amina is blij dat ze nu voldoende Nederlands kent om voor te lezen. Het is gezellig en haar kinderen en zijzelf breiden op een gezellige manier hun woordenschat uit.

In dit Jaar van het Voorlezen wil Stichting Lezen iedereen aan het voorlezen krijgen: (groot)ouders aan hun (klein)kinderen, meesters in de klas of directeurs aan het personeel. Op www.voorlezen.be staat alle informatie en ook activiteiten en de verhalen van 'voorleesambassadeurs'. Wie dat wenst kan zich ook zelf aanmelden als voorleesambassadeur.

Denkende machines?

Vorig jaar was het exact honderd jaar geleden dat de Britse wiskundige Alan Turing (1912-1954) geboren werd in Londen. In 2009 werd hij door de toenmalige Britse premier Gordon Brown postuum excuses aangeboden, nadat hij in 1952 veroordeeld was omwille van een homofiele relatie met een negentienjarige jongeman. Twee jaar later zou Turing zich met cyanide van het leven beroven. Nochtans had deze man met het ontcijferen van de geheime codes van de Duitse marine zijn land flink geholpen om de oorlog te winnen. En voor de mensheid is hij ongetwijfeld een van de pioniers van de kunstmatige intelligentie. 'Turing's tango', de titel die de Nederlandse wetenschapsjournalist Bennie Mols aan zijn boek over deze geniale wiskundige gaf, verwijst naar de beroemde 'Turing Test'. Die moest bepalen of een computer kon uitma-

ken of hij in contact stond met een mens of met een andere computer. Met andere woorden, of hij kon denken als een mens... Maar 'Turing's Tango' verwijst ook naar het gewenste samengaan – *it takes two to tango* – van menselijke verstand en artificiële intelligentie. De fout van Turing was dat hij intelligentie te eng opvatte als logisch redeneren. De hersenen zijn namelijk ook verantwoordelijk voor het overleven van het organisme waar ze zelf deel van uit maken. Mensen zijn lichamelijk en ontwikkelen daarom evengoed sociale en emotionele intelligentie, complementair aan hun rationaliteit. Een computer daarentegen heeft geen lichaam en dat maakt het bijvoorbeeld moeilijk om gezichten te herkennen of in te spelen op subtiele humor of suggesties. De computer mag dan wel de beste schaakspelers verslaan, buiten het domein van het

strikt logisch redeneren is hij nog hulpelozer dan een peuter. Maar zoals de mens ontdekte dat een vliegtuig niet hoeft te vliegen als een echte vogel, zo bezit ook de computer een ander soort intelligentie die ons een enorme rekenkracht ten dienste stelt. Of onze geheugencapaciteit immers vergroot – denk aan Google, maar ons ondertussen niet ontslaat van kritisch om te gaan met die vloed aan informatie.

Dat we het begrip computer ten onrechte als metafoor voor ons brein gebruiken, zoveel is wel duidelijk na lezing van dit leerrijke boek.

C.D.

■ **Turing's Tango. Waarom de mens de computer de baas blijft, Bennie Mols, 2012, Nieuw Amsterdam Uitgevers, 18,95 euro**

Melk. Een Kracht van de Natuur.

Wist je dat melk van nature een unieke combinatie van essentiële voedingsstoffen bevat? Niet alleen calcium maar ook eiwitten, fosfor, kalium, vitamine B2 en B12. Drink elke dag zo'n 3 glazen melk* als onderdeel van een gezonde voeding. En je bent klaar voor de strijd om de dag.

* 1 portie = 1 glas of tas = 150 ml melk of karnemelk, een potje yoghurt of plattekaas.

www.melkeenkraftvandenatuur.be

CAMPAGNE GEFINANCIERD
 MET DE STEUN VAN DE EUROPESE UNIE

Lekker
 VAN BIJ ONS